

Notat 2002–19

Likestilling og landbruk
Status og utvikling i 2002

Berit Røgstad

Tittel	Likestilling og landbruk. Status og utvikling i 2002
Forfatter	Berit Rogstad
Prosjekt	Rapporteringsystem likestilling (A855)
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2002
Antall sider	28
ISBN	82-7077-464-2
ISSN	0805-9691
Emneord	landbruk, kjønn, alder, eiendomsoverdragelse, odell og driftsform

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjett-nemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskingene i jord- og skogbruk.
- Gir ut rapporter fra forskning og utredning. Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres over Landbruksdepartementets budsjett, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

Landbruksdepartementet har en tid arbeidet med å fremskaffe tallmateriale som belyser utviklingen i forhold til likestilling. NILF ble i denne forbindelse bedt om å fremskaffe data til likestillingsrapportering. Dette notatet representerer NILFs bidrag som ble oversendt Landbruksdepartementet i februar 2002. Det er vist en utvikling over tid vesentlig ved tabeller og med mindre vekt på forklaring i teksten.

Forskningsdirektør Anne Moxnes Jervell har lest gjennom og kommentert utkastet, og Anne Bente Ellevold har klargjort det for trykking.

Oslo, april 2002
Leif Forsell

Innholdsfortegnelse

1 INNLEDNING.....	1
2 GJENNOMSNITTSALDER PÅ BRUKER	3
3 UTDANNING	7
4 OMSETNING AV LANDBRUKSEIENDOMMER ETTER KJØNN OG ALDER	13
5 ENDRING I DRIFTSFORM VED OVERDRAGELSE	19
6 DRIFTSFORM. KVINNEANDELEN I ULIKE PRODUKSJONER.....	21
7 KVINNEANDELEN I ØKOLOGISKE PRODUKSJONER.....	25
8 LANDBRUKSKVINNERS OG DERES EKTEFELLERS ARBEIDSTID ETTER KVINNENS ARBEIDSINNSATS UTENOM DRIFTSENHETEN	27

1 Innledning

Landbruksdepartementet utarbeider et rapporteringssystem for likestilling. NILF er bedt om å framskaffe følgende statistikk så langt det lar seg gjøre:

1. Gjennomsnittsalder på bruker etter kjønn.
2. Utdanning etter alder på bruker.
3. Omsetning av landbrukseiendommer uten odal etter kjønn, alder og utdanning.
4. Endringer i driftsform ved overdragelse.
5. Kvinneandelen i de ulike produksjoner.
6. Kvinneandel i økologiske produksjoner.
7. Andelen kvinner som overtar gardsbruk med odal etter landsdeler.
8. Andelen kvinner som overtar gardsbruk med odal etter størrelsesgrupper.
9. Landbrukskvinner og deres ektefelles arbeidstid etter kvinners arbeidsinnsats utenom driftsenheten.

Alle punktene ovenfor er dekket i denne rapporten. Det er enkelte avvik i rekkefølgen:

- Det er valgt å ta all utdanning i punkt 2, også for nye eiere (punkt 3 på lista).
- Punkt 7 og 8 er tatt inn i punkt 3 ovenfor med data fra landbrukstellinga i 1999.

Referansebrukere (SSB) er i denne rapporten relatert til søknad om produksjonstilskudd. Det er den personen som er ført opp som hovedsøker på søknadsskjemaet. Det har ingen tilknytning til NILFs referansebruk og referansebruksberegninger.

2 Gjennomsnittsalder på bruker

Det er vist to tabeller som viser antall menn og kvinner, og menns og kvinners gjennomsnittsalder. De viser henholdsvis en fylkesfordeling og en fordeling etter bruksstørrelser. Tabellene viser antall kvinner og menn som er registrert som referansebrukere (SSB) eller hovedsøker i søknad om produksjonstilskudd, og deres gjennomsnittsalder. I tillegg er andelen kvinner som referansebrukere (SSB) i henholdsvis fylker og størrelsesgrupper, tatt med.

Tabell 2.1 Antall referansebrukere (SSB), menn og kvinner, og deres gjennomsnittsalder fordelt på fylker. Kvinneandelen

Referansebruker: Fylke	Menn		Kvinner		Andel kvinner
	Antall	Gj.snittsalder	Antall	Gj.snittsalder	%
Østfold	3 154	48,1	422	46,2	11,8
Akershus og Oslo	3 047	48,7	401	46,6	11,6
Hedmark	5 082	48,6	835	47,8	14,1
Oppland	6 097	47,5	846	46,4	12,2
Buskerud	3 280	48,2	519	46,8	13,7
Vestfold	2 183	47,9	257	44,6	10,5
Telemark	2 176	48,8	418	47,3	16,1
Aust-Agder	1 073	49,0	172	45,7	13,8
Vest-Agder	1 734	47,7	245	48,3	12,4
Rogaland	5 429	47,8	679	44,8	11,1
Hordaland	4 796	49,1	739	49,2	13,4
Sogn og Fjordane	4 483	49,4	763	49,2	14,5
Møre og Romsdal	4 279	48,7	682	47,6	13,7
Sør-Trøndelag	4 268	47,7	476	44,9	10,0
Nord-Trøndelag	4 452	46,7	490	44,1	9,9
Nordland	3 194	48,0	602	47,1	15,9
Troms	1 676	48,3	360	47,4	17,7
Finmark	511	48,7	139	49,5	21,4
<i>Sum</i>	<i>60 914</i>	<i>48,2</i>	<i>9 045</i>	<i>46,9</i>	<i>12,9</i>

Kilde: SSB, Jordbrukstelling 1999

Tabell 2.1 viser at de kvinner som er registrert som referansebrukere (SSB), er yngre enn til-svarende brukergruppe med menn. Det er gjennomgående og gjelder i de fleste fylker. Unntakene er Vest-Agder, Hordaland og Finnmark. Tabell 2.2 viser at uansett brukstørrelse har kvinner som er brukere, lavere gjennomsnittsalder enn menn som er brukere.

Annen statistikk viser at det er en høy andel av eldre kvinner som overtar gard. (Se tabell 4.3.) Tabell 2.1 og 2.2 viser imidlertid at de kvinner som driver gard, gjennomgående er yngre enn den tilsvarende brukergruppa med menn. Eldre kvinner fortsetter derfor ikke i drifta over tid i særlig grad og vil ikke dominere statistikken over brukere.

Tabell 2.2 Antall referansebrukere (SSB) som er menn og kvinner og deres gjennomsnittsalder fordelt på bruksstørrelse

Referansebruker: Areal i drift	Menn		Kvinner		Andel kvinner
	Antall	Gj.snittsalder	Antall	Gj.snittsalder	%
0–4 daa	221	52,0	51	47,8	18,8
5–49 daa	11 321	51,7	2 376	50,1	17,3
50–99 daa	14 148	49,5	2 524	48,9	15,1
100–199 daa	19 614	47,2	2 614	44,9	11,8
200–299 daa	9 368	45,7	963	42,0	9,3
300–499 daa	4 803	45,5	424	42,4	8,1
> 500 daa	1 439	45,5	93	43,1	6,1
<i>Totalt</i>	<i>60 914</i>	<i>48,2</i>	<i>9 045</i>	<i>46,9</i>	<i>12,9</i>

Kilde: SSB, Jordbrukstelling 1999

Tabell 6.2 viser aldersfordelingen til menn og kvinner etter driftsform.

3 Utdanning

Det er vist tall både for landbruksutdanning og for utdanning generelt. Tabellene 3.1–3.3 viser landbruksutdanning, tabellene 3.4–3.6 generelt utdanningsnivå og tabellene 3.7–3.9 utdanning hos de som overtar landbrukseiendom.

For landbruksutdanning er det vist andelen uten landbruksutdanning, andelen med grunnkurs med videre og andelen med høyere landbruksutdanning.

Tabell 3.1 Menn og kvinners landbruksutdanning i fylkene. Referansebrukere (SSB)

Fylke	Andel menn med landbruksutdanning, %			Andel kvinner med landbruksutdanning, %		
	Ingen	Grunnkurs mv.	Agronom og h. utdanning	Ingen	Grunnkurs mv.	Agronom og h. utdanning
Østfold	49,5	5,1	45,4	72,7	4,0	23,2
Akershus og Oslo	53,0	5,8	41,2	73,3	6,0	20,7
Hedmark	58,1	6,5	35,5	75,8	4,7	19,5
Oppland	60,5	6,8	32,7	78,4	4,6	17,0
Buskerud	55,1	8,3	36,6	75,1	3,7	21,2
Vestfold	51,7	7,4	40,9	68,5	5,8	25,7
Telemark	67,9	7,2	24,9	85,6	4,1	10,3
Aust-Agder	56,9	7,4	35,7	76,2	5,2	18,6
Vest-Agder	72,9	4,7	22,4	86,9	3,3	9,8
Rogaland	57,2	8,6	34,1	80,9	5,2	14,0
Hordaland	68,3	5,7	26,1	86,2	3,4	10,4
Sogn og Fjordane	69,8	5,1	25,0	84,1	2,5	13,4
Møre og Romsdal	65,0	5,8	29,2	86,1	2,6	11,3
Sør-Trøndelag	53,5	12,2	34,3	75,8	4,8	19,3
Nord-Trøndelag	47,6	9,2	43,2	71,0	6,1	22,9
Nordland	65,2	6,2	28,6	81,2	3,2	15,6
Troms	72,5	6,6	20,9	83,1	5,0	11,9
Finnmark	71,6	4,7	23,7	84,2	4,3	11,5
Sum	59,9	7,1	33,1	79,5	4,2	16,3

Kilde: SSB, Jordbrukstelling 1999

Tabell 3.1 viser at menn som driver gard, i større utstrekning enn kvinner har landbruksutdanning. Det gjelder i alle fylker. Tallene for landbruksutdanning er fra Jordbruksstillingene i 1999, og viser brukere som var oppgavepliktige i 1999.

Tabell 3.2 Menn og kvinners landbruksutdanning etter bruksstørrelse. Referansebrukere (SSB)

Areal i drift	Andel menn med landbruksutdanning, %			Andel kvinner med landbruksutdanning, %		
	Ingen	Grunnkurs mv.	Agronom og h. utdanning	Ingen	Grunnkurs mv.	Agronom og h. utdanning
0–4 daa	48,0	10,0	42,1	58,8	13,7	27,5
5–49 daa	81,2	5,5	13,3	89,6	2,8	7,5
50–99 daa	73,5	6,7	19,9	85,1	3,8	11,2
100–199 daa	56,5	7,9	35,7	75,7	4,9	19,3
200–299 daa	41,4	8,5	50,1	64,5	5,5	30,0
300–499 daa	31,7	6,9	61,4	58,3	5,4	36,3
> 500 daa	20,4	3,9	75,7	41,9	6,5	51,6
Totalt	59,9	7,1	33,1	79,5	4,2	16,3

Kilde: SSB, Jordbrukstelling 1999

Tabell 3.2 viser at andelen både av menn og kvinner med landbruksutdanning øker med økende bruksstørrelse for bruk på 5 dekar eller mer.

Tabell 3.3 Menn og kvinners landbruksutdanning etter aldersgrupper. Referansebrukere (SSB)

Areal i drift	Andel menn med landbruksutdanning, %			Andel kvinner med landbruksutdanning, %		
	Ingen	Grunnkurs mv.	Agronom og h. utdanning	Ingen	Grunnkurs mv.	Agronom og h. utdanning
< 30 ar	53,7	13,1	33,2	66,3	7,0	26,7
30–39 ar	49,4	9,8	40,8	64,4	6,2	29,5
40–49 ar	58,6	5,8	35,6	77,0	4,0	19,0
50–59 ar	63,5	6,1	30,5	89,9	3,3	6,8
60–69 ar	68,0	6,3	25,6	96,1	1,9	1,9
> 70 ar	77,3	5,5	17,2	97,3	1,6	1,1
Totalt	59,9	7,1	33,1	79,5	4,2	16,3

Kilde: SSB, Jordbrukstelling 1999

Tabell 3.3 viser at andelen med landbruksutdanning er lavere hos eldre brukere enten de er menn eller kvinner. Det er ett unntak. Brukere under 30 år har i mindre grad agronomutdanning eller høyere landbruksutdanning enn aldersgruppa over.

Tabell 3.4–3.6 viser totalt utdanningsnivå, det vil si både landbruksutdanning og annen utdanning til referansebruker (SSB). Samlet utdanning er hentet fra SSBs utdanningsregistre. Obligatorisk utdanning tilsvarer dagens barne- og ungdomstrinn i tillegg til de brukere der en ikke har oppgaver over utdanning. Mellomutdanning omfatter videregående opplæring (stort sett 11.–13. år), og universitets- og høgskoleutdanning omfatter både lavere og høyere nivå i tillegg til forskerutdanning.

Tabell 3.4 Menn og kvinners utdanning i fylkene. Referansebrukere (SSB)

Fylke	%andel menn med minst:			%andel kvinner med minst:		
	Obligatorisk utdanning	Mellom- utdanning	Universitet og høgscole	Obligatorisk utdanning	Mellom- utdanning	Universitet og høgscole
Østfold	16,5	71,0	12,5	11,6	61,6	26,8
Akershus og Oslo	18,3	66,6	15,1	12,2	64,6	23,2
Hedmark	22,8	64,8	12,4	22,4	59,0	18,6
Oppland	23,3	66,4	10,4	17,5	64,5	18,0
Buskerud	17,8	67,0	15,2	14,3	64,5	21,2
Vestfold	14,9	69,8	15,3	10,5	66,1	23,3
Telemark	20,7	64,2	15,2	16,7	61,0	22,2
Aust-Agder	16,9	71,8	11,4	13,4	69,8	16,9
Vest-Agder	25,1	64,5	10,4	26,5	56,7	16,7
Rogaland	25,0	69,0	8,0	19,4	69,1	11,5
Hordaland	22,8	66,2	10,9	23,1	61,6	15,3
Sogn og Fjordane	24,0	65,3	10,7	21,1	64,2	14,7
Møre og Romsdal	23,5	67,4	9,2	19,9	62,8	17,3
Sør-Trøndelag	22,2	69,4	8,4	18,5	64,3	17,2
Nord-Trøndelag	17,7	72,1	10,2	13,7	65,5	20,8
Nordland	30,9	61,3	7,9	29,2	58,3	12,5
Troms	31,6	59,8	8,6	30,6	58,3	11,1
Finnmark	35,4	57,3	7,2	38,8	48,2	12,9
<i>Sum</i>	<i>22,3</i>	<i>66,9</i>	<i>10,7</i>	<i>19,8</i>	<i>62,7</i>	<i>17,5</i>

Kilde: SSB, Jordbrukstelling 1999

Tabell 3.4 viser at kvinner som driver gard, i større utstrekning enn menn, har lang utdanning. Det gjelder i alle fylker. Dersom en ser på lang og mellomlang utdanning samlet, er det bare i Vest-Agder, Hordaland og Finnmark der utdanning er hyppigst blant menn. Andelen kvinner med landbruksutdanning er lavere enn for menn (tabell 3.1). Kvinner tar derfor i stor grad annen type utdanning.

Tabell 3.5 Menn og kvinners utdanning etter bruksstørrelse. Referansebrukere (SSB)

Areal i drift	%andel menn med minst:			%andel kvinner med minst:		
	Obligatorisk utdanning	Mellom- utdanning	Universitet og høgscole	Obligatorisk utdanning	Mellom- utdanning	Universitet og høgscole
0–4 daa	17,6	73,8	8,6	7,8	72,5	19,6
5–49 daa	28,5	57,2	14,3	26,6	56,6	16,8
50–99 daa	26,7	61,5	11,8	22,9	62,4	14,7
100–199 daa	22,0	68,8	9,2	16,9	65,1	18,0
200–299 daa	16,7	75,3	8,0	9,7	70,0	20,4
300–499 daa	12,0	77,9	10,1	8,3	66,7	25,0
> 500 daa	6,7	79,9	13,3	3,2	62,4	34,4
<i>Totalt</i>	<i>22,3</i>	<i>66,9</i>	<i>10,7</i>	<i>19,8</i>	<i>62,7</i>	<i>17,5</i>

Kilde: SSB, Jordbrukstelling 1999

Tabell 3.5 viser at andelen både av menn og kvinner med mellomlang og lang utdanning sett under ett øker med økende bruksstørrelse for bruk på 5 dekar eller mer. Kvinnelige brukere har i gjennomsnitt lengre utdanning enn mannlige brukere for alle størrelsesgrupper. De har imidlertid kortere landbruksutdanning (tabell 3.2).

Tabell 3.6 Menn og kvinners utdanning etter aldersgrupper. Referansebrukere (SSB)

Alder på bruker	%andel menn med minst:			%andel kvinner med minst:		
	Obligatorisk utdanning	Mellom- utdanning	Universitet og høyskole	Obligatorisk utdanning	Mellom- utdanning	Universitet og høyskole
< 30 ar	7,9	85,4	6,7	7,2	75,2	17,7
30–39 ar	9,7	80,1	10,1	6,5	71,0	22,6
40–49 ar	14,9	71,6	13,4	13,1	63,9	23,0
50–59 ar	26,9	61,3	11,8	24,4	60,5	15,1
60–69 ar	42,9	50,2	6,8	42,4	50,9	6,7
> 70 ar	58,4	38,0	3,6	57,6	37,9	4,5
Totalt	22,3	66,9	10,7	19,8	62,7	17,5

Kilde: SSB, Jordbrukstelling 1999

Tabell 3.6 viser at andelen med både med lang og mellomlang utdanning er lavere hos eldre brukere enten de er menn eller kvinner. Det er unntak for andelen brukere med universitets- og høyskoleutdanning der andelen er høyest mellom 40 og 50 år for begge kjønn. Kvinner har stort sett høyest utdanning i alle aldersgrupper, men kortere landbruksutdanning (tabell 3.3).

Tabellene nedenfor viser nye eiere fra mai 1999 til mai 2001, deres utdanning og alder. Tabell 3.7 viser total utdanning etter omfang, mens tabell 3.8 og 3.9 viser landbruksutdanning og omfanget av denne.

Tabell 3.7 Nye eieres utdanning etter aldersgrupper. Referanseiere (SSB)

Aldersgruppe	%andel menn med minst:			%andel kvinner med minst:		
	Obligatorisk utdanning	Mellom- utdanning	Universitet og høyskole	Obligatorisk utdanning	Mellom- utdanning	Universitet og høyskole
< 39 ar	7,0	76,5	16,4	6,1	60,0	33,9
40–59 ar	16,8	62,0	21,2	16,4	57,7	25,9
> 60 ar	40,3	43,8	15,9	58,6	34,8	6,6
Totalt	15,1	66,4	18,5	29,3	49,8	20,9

Kilde: SSB, Landbruksregisteret, mai 1999 og mai 2001

Tabell 3.7 viser at andelen med lang og mellomlang utdanning er lavere hos nye eiere i høyere aldersgrupper. Yngre kvinner har oftere utdanning på universitets og høyskolenivå enn menn i gruppa nye eiere.

Tabell 3.8 Nye eieres utdanning etter aldersgrupper. Referanseiere (SSB)

Høyeste utdanning er landbruksutdanning	Menn	Kvinner
< 39 ar	20,5	8,8
40–59 ar	12,3	3,4
> 60 ar	10,1	0,1
<i>Totalt</i>	<i>15,7</i>	<i>3,7</i>

Kilde: SSB, Landbruksregisteret, mai 1999 og mai 2001

Tabell 3.8 viser andelen av nye eiere med landbruksutdanning som hovedutdanning. Det er høyere andel av menn enn kvinner som velger landbruksutdanning som lengste utdanning.

Tabell 3.9 Nye eieres landbruksutdanning etter aldersgrupper for referanseiere (SSB) med landbruksutdanning som høyeste utdanning

Aldersgruppe	%andel menn med minst:		%andel kvinner med minst:	
	Mellom- utdanning	Universitet og høyskole	Mellom- utdanning	Universitet og høyskole
< 39 ar	90,5	9,5	82,6	17,4
40–59 ar	86,8	13,2	80,0	20,0
> 60 ar	91,0	8,1	100,0	0,0
<i>Totalt</i>	<i>89,3</i>	<i>10,7</i>	<i>82,0</i>	<i>18,0</i>

Kilde: SSB, Landbruksregisteret, mai 1999 og mai 2001

Tabell 3.9 viser lengden på utdanningen blant nye eiere med landbruksutdanningen som hovedutdanning. Kvinner i aldersgruppene under 60 år har også for landbruksutdanning høyere andel på universitets- og høyskolenivå enn menn.

Tabellene over nye eiere viser at kvinner som overtar gard gjennomgående har bedre utdanning enn menn med unntak av de eldste gruppene. Det gjelder også for landbruksutdanning når det er hovedutdanning, selv om kvinner som overtar gardsbruk, i større grad enn menn satser på annen utdanning. Hovedtendensen er den samme for nye eiere som for nye brukere. Materialet viser ellers at yngre bønder har lengre utdanning enn eldre, at utdanningens lengde øker med bruksstørrelsen og at kvinner legger større vekt på en utdanning utenfor landbruket.

4 Omsetning av landbrukseiendommer etter kjønn og alder

Det er sett på eiendomsoverdragelser uavhengig av odelsstilknytning til eiendommen i tabellene 4.1–4.3. Tabellene viser eiendommer registrert med ny referanseier i løpet av to år fra mai 1999 til mai 2001. Referanseier er den som blir registrert som hovedeier i landbruksregisteret. Det er totalt 15 984 eiendommer med endret referanseier i perioden. Av nye eiere er 9 912 menn og 5 554 kvinner. Det totale antall eiendommer i landbruksregisteret med kobling til eier er 194 330.

Tabell 4.4 og 4.5 viser odelsoverdragelser etter landbrukstelingen i 1999, og gjelder bruk som da var i drift og oppgavepliktige. Det var odelsrett på 77 % av brukene, og det var en odelsberettiget som overtok på 78 % av brukene med overdragelse i perioden 1995–1999. Det er ikke eksplisitt tallmateriale for overdragelser på bruk uten odelsrett.

Tabell 4.1 Eiendomsoverdragelser fra mai 1999 til mai 2001. Andelen eiere som er menn, kvinner og upersonlige før og etter overdragelsen. Prosent

Fylke	Forrige eier			Ny eier		
	Mann	Kvinne	Upersonlig	Mann	Kvinne	Upersonlig
Østfold	66,9	30,3	2,8	65,5	31,4	3,1
Akershus og Oslo	63,7	32,5	3,8	59,6	34,7	5,7
Hedmark	67,1	30,4	2,5	62,6	35,1	2,3
Oppland	71,0	27,3	1,7	66,5	31,2	2,3
Buskerud	66,5	30,2	3,3	61,5	35,6	3,0
Vestfold	63,2	35,8	1,0	66,2	32,0	1,8
Telemark	68,3	27,7	3,9	60,8	35,2	3,9
Aust-Agder	71,9	25,8	2,2	58,7	38,9	2,5
Vest-Agder	67,7	26,9	5,4	61,9	33,6	4,5
Rogaland	74,7	19,8	5,5	62,0	33,2	4,8
Hordaland	77,4	19,6	3,0	62,5	35,0	2,5
Sogn og Fjordane	77,8	20,3	1,8	67,6	30,7	1,7
Møre og Romsdal	70,5	26,5	3,0	59,8	36,8	3,4
Sør-Trøndelag	65,3	24,9	9,8	61,0	30,5	8,5
Nord-Trøndelag	72,7	24,6	2,8	69,6	27,8	2,7
Nordland	68,5	28,2	3,3	55,0	42,5	2,4
Troms	69,4	29,9	0,7	57,1	42,0	0,8
Finmark	61,0	35,6	3,5	60,6	37,5	1,9
<i>Landet</i>	<i>69,4</i>	<i>27,2</i>	<i>3,4</i>	<i>62,0</i>	<i>34,7</i>	<i>3,2</i>

Kilde: SSB. Landbruksregistret mai 1999 og mai 2001

Av de som overdro gard mellom mai 1999 og mai 2001 var 69 % av referanseeierne menn og 27 % kvinner. Av de som overtok gardene var 62 % menn og 35 % kvinner. Av de gamle eierne var kvinneandelen lavest i Sogn og Fjordane og høyest i Vestfold. Blant nye eiere var andelen kvinner høyest i Nordland med 43 % og lavest i lavest i Nord-Trøndelag med 28 %.

Tabell 4.2 og 4.3 viser fordelingen på aldersgrupper for ny referanseier for henholdsvis menn og kvinner. Tabellene har også gjennomsnittsalder og aldersfordeling for alle eiere i 2001.

Tabell 4.2 Eiendomsoverdragelser fra mai 1999 til mai 2001 der ny referanseieier (SSB) er mann. Aldersfordeling i prosent og gjennomsnittsalder for nye eiere. 2001

Fylke	Menn						Gj.snittsalder Ar
	Aldersgruppe						
	< 29	30–39	40–49	50–59	60–69	> 70	
Østfold	9,8	32,0	26,2	20,3	7,7	4,0	44,2
Akershus og Oslo	6,3	29,7	29,3	24,5	6,8	3,5	45,3
Hedmark	11,6	33,3	21,7	20,8	8,1	4,4	44,0
Oppland	12,8	35,9	26,4	16,5	5,8	2,7	41,9
Buskerud	12,0	31,7	26,1	19,0	8,3	2,9	43,5
Vestfold	11,7	31,5	28,2	20,1	6,0	2,4	43,2
Telemark	15,1	31,3	25,5	19,4	6,3	2,4	42,5
Aust-Agder	15,3	31,8	24,5	17,2	8,4	2,7	42,5
Vest-Agder	14,7	27,3	23,9	21,3	9,2	3,7	44,1
Rogaland	18,4	36,1	22,1	14,4	6,5	2,5	40,8
Hordaland	12,4	33,2	27,8	18,4	5,2	2,8	42,4
Sogn og Fjordane	13,4	33,8	26,5	16,6	6,1	3,6	42,4
Møre og Romsdal	13,6	31,7	29,6	15,3	6,3	3,5	42,8
Sør-Trøndelag	11,1	35,7	26,7	16,6	6,8	3,1	42,7
Nord-Trøndelag	15,1	37,4	24,5	14,6	6,5	1,9	41,0
Nordland	10,4	23,7	27,2	22,2	10,8	5,8	46,5
Troms	9,5	23,6	23,4	24,9	9,9	8,6	47,8
Finnmark	9,9	25,7	23,0	25,1	9,9	6,3	46,4
<i>Landet, nye eiere</i>	<i>12,4</i>	<i>31,9</i>	<i>25,7</i>	<i>19,0</i>	<i>7,4</i>	<i>3,7</i>	<i>43,4</i>
<i>alle eiere</i>	<i>2,1</i>	<i>11,6</i>	<i>21,3</i>	<i>26,9</i>	<i>18,3</i>	<i>19,8</i>	<i>56,1</i>

Kilde: SSB. Landbruksregistret mai 1999 og mai 2001

Aldersgruppa med størst hyppighet er gruppa fra 30–39 år med 32 % av de nye mannlige eierne. Gjennomsnittsalderen for nye eiere er 43 år. Gjennomsnittsalderen for mannlige eiere totalt er 56 år.

Gjennomsnittsalderen for mannlige brukere er 48 år (tabell 2.1) og 8 år lavere enn for eiere. Tendensen er derfor at bønder beholder eiendommen en tid etter at drifta er overført til andre.

Tabell 4.3 Eiendomsoverdragelser fra mai 1999 til mai 2001 der ny referanseieier (SSB) er kvinne. Aldersfordeling i prosent og gjennomsnittsalder for nye eiere. 2001

Fylke	Kvinner						Gj.snittsalder Ar
	Aldersgruppe						
	< 29	30-39	40-49	50-59	60-69	> 70	
Østfold	7,8	25,4	22,0	16,6	12,7	15,6	49,9
Akershus og Oslo	7,1	22,5	18,0	17,2	13,5	21,7	52,9
Hedmark	9,4	19,2	20,2	15,7	13,7	21,8	52,1
Oppland	8,0	24,1	16,4	18,9	13,9	18,7	51,2
Buskerud	7,4	25,1	19,4	15,7	13,0	19,4	51,1
Vestfold	5,6	29,2	19,3	17,4	11,8	16,8	50,6
Telemark	10,4	24,6	16,4	17,5	12,3	18,7	50,7
Aust-Agder	11,0	17,3	17,9	13,9	16,2	23,7	53,7
Vest-Agder	6,8	19,3	16,4	15,5	15,9	26,1	55,2
Rogaland	13,1	24,8	9,9	13,8	17,7	20,6	51,5
Hordaland	9,6	17,6	12,6	18,2	13,9	28,1	54,8
Sogn og Fjordane	7,9	27,3	16,7	15,3	15,7	17,1	50,5
Møre og Romsdal	8,6	16,2	15,1	17,0	17,8	25,1	55,0
Sør-Trøndelag	7,7	19,7	16,0	19,4	11,7	25,5	54,0
Nord-Trøndelag	13,1	21,1	14,7	16,3	15,1	19,5	51,1
Nordland	4,9	12,2	15,2	22,0	14,4	31,2	58,1
Troms	4,9	14,3	14,9	24,1	16,6	25,2	56,0
Finnmark		16,1	22,9	19,5	14,4	27,1	56,5
<i>Landet, nye eiere</i>	<i>8,1</i>	<i>20,0</i>	<i>16,5</i>	<i>17,8</i>	<i>14,5</i>	<i>23,0</i>	<i>53,4</i>
<i>alle eiere</i>	<i>2,3</i>	<i>10,2</i>	<i>15,9</i>	<i>21,4</i>	<i>17,3</i>	<i>33,0</i>	<i>60,5</i>

Kilde: SSB. Landbruksregistret mai 1999 og mai 2001

Også for kvinner er det en topp i hyppighet i aldersgruppa fra 30–39 år med 20 % av de nye kvinnelige eierne. Det er likevel flere kvinner som er i aldersgruppa over 70 år når de overtar eiendommen. Det gir gjennomsnittsalder på nye eiere på 53 år. Gjennomsnittsalderen for kvinnelige eiere totalt er 61 år. Forskjellen i gjennomsnittsalder for eiere og nye eiere er for kvinner 7 år, mens den for menn er 13 år. Kvinner beholder derfor eiendommen kortere enn menn og det er rimelig å tro at det i størst grad gjelder de kvinner som var gamle da de overtok. Det er i samsvar med gjennomsnittsalderen for referansebrukere (SSB)(se tabell 2.1).

Tabell 4.4 viser andelen av kvinner som har overtatt gardsbruk på odell, som er en eiendomsoverdragelse innen familien. Odelsretten likestiller kjønnene for personer født etter 1965, mens menn født før 1965 har fortrinnsrett. Tabellen gjelder for gardsbruk som var i drift i 1999 og oppgavepliktige i landbrukstellinga.

Tabell 4.4 Andelen kvinner som overtar gardsbruk med odel

Andel kvinner, %	-1969	1970-79	1980-89	1990-94	1995-99
Østfold	10	12	16	18	21
Akershus	10	15	14	18	21
Hedmark	12	11	19	18	23
Oppland	11	14	16	17	21
Buskerud	10	15	17	20	25
Vestfold	4	12	16	19	18
Telemark	12	14	18	20	24
Aust-Agder	3	12	13	16	26
Vest-Agder	8	11	15	17	20
Rogaland	6	8	12	15	24
Hordaland	9	9	12	16	22
Sogn og Fjordane	9	12	15	16	20
Møre og Romsdal	8	12	12	14	18
Sør-Trøndelag	7	10	15	15	21
Nord-Trøndelag	10	13	14	17	22
Nordland	11	12	12	12	20
Troms	11	17	13	19	22
Finnmark	14	12	27	14	26
<i>Hele landet</i>	<i>9</i>	<i>12</i>	<i>15</i>	<i>17</i>	<i>22</i>

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Jordbrukstelingen 1999. Gjelder oppgavepliktige

I tiårene etter 1970 har andelen av kvinner i hovedtrekk økt i alle landsdeler. Den er i perioden 1995 til 1999 på 22 %. Den høyeste andelen er i Finnmark og i Aust-Agder. Færrest kvinner med odelsrett har overtatt i Vestfold og Møre og Romsdal.

Tabell 4.5 viser odelskvinnens overdragelse etter arealgrupper. Kvinneandelen øker fra en tidsperiode til den neste for alle størrelsesgrupper unntatt for de største brukene over 500 dekar. Kvinneandelen avtar med bruksstørrelsen opptil gruppa over 500 dekar i alle periodene.

Tabell 4.5 Andelen av kvinner som overtar gardsbruk med odel. Størrelsesgrupper

Andel kvinner, %	-1969	1970-79	1980-89	1990-94	1995-99
Jordbruksareal i drift					
5- 50 dekar	10	13	17	20	24
50-100 dekar	8	13	16	19	24
100-200 dekar	9	12	15	16	22
200-300 dekar	9	10	11	14	20
300-500 dekar	9	9	11	12	17
≥ 500 dekar	5	10	8	15	13

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Jordbrukstelingen 1999. Gjelder oppgavepliktige

Når det gjelder nye eiere og utdanning vises til punkt 2.

5 Endring i driftsform ved overdragelse

Endring av driftsform kan ta tid. Det er derfor rimelig å se på et tidsrom på noen år etter overdragelsen. Her er det tatt utgangspunkt i overdragelser fra 1995 og 1996 og endringer i årene fram til år 2000. Det er sett på endringer i totalareal og kornareal og i husdyrproduksjon for de som har sluttet eller startet opp med melkeproduksjon og sau. Upersonlige brukere er ikke med i tabellene nedenfor, heller ikke som totaltall.

Tabell 5.1 Endringer i areal fram til 2000 av nye brukere fra 1995 til 1996

Areal	Totalt		Menn		Kvinner	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Økning i areal	920	52,3	703	55,5	217	43,9
Ingen endring	459	26,1	305	24,1	154	31,2
Reduksjon i areal	381	21,6	258	20,4	123	24,9
Antall nye brukere	1 760	100	1 266	100	494	100

Kilde: SSB. Søknad om produksjonstillegg

Tabellen viser at nye brukere har tendens til å øke totalarealet. Det er relativt flere menn, 56 %, enn kvinner, 44 %, som øker arealet. Det er også en forskjell i andelen som reduserer totalarealet. 25 % av kvinnene reduserer sitt areal, mens 20 % av mennene reduserer arealet.

Tabell 5.2 Endringer i kornareal fram til 2000 av nye brukere fra 1995 til 1996

Korn	Totalt		Menn		Kvinner	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Begynt med korn	42	7,4	38	9,2	4	2,6
Økning i kornareal	228	40,1	178	42,9	50	32,5
Ingen endring	106	18,6	67	16,1	39	25,3
Reduksjon i kornareal	176	30,9	124	29,9	52	33,8
Sluttet med korn	59	10,4	46	11,1	13	8,4
Antall nye brukere	569	100	415	100	154	100

Kilde: SSB. Søknad om produksjonstillegg

Når det gjelder nye brukere med kornproduksjon, ser vi av tabellen at kvinner i mindre utstrekning øker arealet enn menn. Det er litt flere kvinner som reduserer arealet, men denne forskjellen er mindre, og det er litt færre kvinner som slutter helt med korn.

Tabell 5.3 Endringer i melkeproduksjon fram til 2000 av nye brukere fra 1995 til 1996

Melk	Totalt		Menn		Kvinner	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Sluttet med ku	136	18,3	92	16,1	44	25,4
Fortsatt med ku	593	79,8	471	82,6	122	70,5
Begynt med ku	14	1,9	7	1,2	7	4,0
Antall nye brukere	743	100	570	100	173	100

Kilde: SSB. Søknad om produksjonstillegg

For nye brukere med melkeproduksjon avvikler kvinner i større grad produksjonen enn menn. Det er totalt like mange kvinner som menn som starter opp, men antallet er lite. Det er begrensede muligheter for oppstart av melkeproduksjon. Det vil være avhengig av at driftsenheten ennå har kvote eller får ny kvote til økologisk melkeproduksjon.

Tabell 5.4 Endringer i sauehold fram til 2000 av nye brukere fra 1995 til 1996

Sau	Totalt		Menn		Kvinner	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Sluttet med sau	81	12,3	57	12,5	24	11,7
Fortsatt med sau	448	67,8	303	66,6	145	70,4
Begynt med sau	132	20,0	95	20,9	37	18,0
Antall nye brukere	661	100	455	100	206	100

Kilde: SSB. Søknad om produksjonstillegg

Når det gjelder nye bønder som har begynt eller sluttet med sau, er det små forskjeller mellom menn og kvinner.

6 Driftsform. Kvinneandelen i ulike produksjoner

Tabell 6.1 viser ulike driftsformer fordelt etter kjønn. De 1,1 % av brukene som har upersonlige brukere er også tatt med. Det er foretatt en inndeling i driftsformer¹. Kriteriene nedenfor er lagt til grunn for hvilken produksjonsform det enkelte bruk er plassert i. Det er tatt utgangspunkt i antall husdyrenheter sammen med et arealkrav på 10 daa per husdyrenhet.

1 husdyrenhet er definert som:

- 1 ku eller
- 2,5 andre storfe eller
- 2 purker eller
- 12 slaktegris (antall slaktegris innsatt i perioden etter prod. tilleggsstatistikken) eller
- 10 vinterføra sauer eller
- 6 geiter eller
- 60 høns

Det er brukt 10 dekar per husdyrenhet som krav til areal. Et bruk klassifiseres som husdyrløst, når arealkravet i den samlede husdyrproduksjonen er mindre enn 15 % av totalarealet på bruket. Et husdyrløst bruk der mer enn 40 % av arealet er korn, kommer i gruppa «Korn».

Bruk der mindre enn 40 % av arealet er korn eller planteprodukter for salg, er rene husdyrbruk. Dersom ett av husdyrslagene utgjør mer enn 90 % av husdyrholdet målt i husdyrenheter, klassifiseres bruket etter dette husdyrslaget slik som f.eks. «Melk», «Sau» eller «Geit». Dersom ingen av husdyrslagene utgjør mer enn 90 %, regnes bruket som et kombinasjonsbruk f.eks. «Melk/svin» eller «Melk/sau».

¹ Denne driftsforminndelingen er brukt i Resultatkontroll for gjennomføring av landbrukspolitikken til og med 1999.

Det kan være en ulempe med denne inndelingen at forholdsvis mye grupperes som «annet».

De brukene som ikke kommer i én av disse to gruppene, er kombinasjonsbruk med husdyr og planteproduksjon. Hvis mer enn 40 % av arealet er korn, kommer bruket i ei gruppe for korn i kombinasjon med ett eller to husdyrslag.

Det er til dels få observasjoner i enkelte grupper.

Tabell 6.1 Driftsform til menn, kvinner og upersonlige brukere. Antall og andel referansebrukere (SSB)

	Antall				Prosentfordeling			Kvinneandel
	Totalt	Menn	Kvinner	Upersonlig	Menn	Kvinner	Upersonlig	Prosent
Melk	17 228	15 155	1 696	377	24,9	18,8	48,3	9,8
Melk/svin	1 863	1 686	126	51	2,8	1,4	6,5	6,8
Melk/sau	2 256	2 005	243	8	3,3	2,7	1,0	10,8
Korn	16 179	14 280	1 831	68	23,4	20,2	8,7	11,3
Korn/svin	961	863	95	3	1,4	1,1	0,4	9,9
Korn/egg	256	221	33	2	0,4	0,4	0,3	12,9
Korn/melk	556	515	37	4	0,8	0,4	0,5	6,7
Sau	13 648	11 263	2 366	19	18,5	26,2	2,4	17,3
Geit	386	302	80	4	0,5	0,9	0,5	20,7
Annet	17 407	14 624	2 538	245	24,0	28,1	31,4	14,6
<i>Sum</i>	<i>70 740</i>	<i>60 914</i>	<i>9 045</i>	<i>781</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>12,8</i>

Kilde: SSB. Jordbrukstellingene 1999

Tabell 6.1 viser andelen kvinner i de ulike produksjoner. Kvinneandelen er høyest blant bønder med geit på 21 %. Andelen er lavest blant produsenter som driver med korn/melk eller med melk/svin med 7 %.

Tabellen viser også hvordan produksjonene er fordelt mellom menn og kvinner som grupper. 32 % av de mannlige brukerne driver melkeproduksjon, mens det er 23 % av kvinnene. For svineproduksjon er det henholdsvis 4,2 og 2,4 %. Sau er det 29 % av kvinnene som har, og 22 % av mennene. Korn i kombinasjon med husdyr har 3 % av mennene og 2 % av kvinnene, mens 23 % av mennene og 20 % av kvinnene har ren kornproduksjon. Det er halvparten både av kvinner og menn som har rene husdyrbruk etter denne definisjonen av driftsformer.

Tabell 6.2 Fordelingen av brukere etter aldersgrupper i driftsformene. Referansebrukere (SSB)

Andel	Menn						Kvinner					
	Aldersgr.	< 30	30-39	40-49	50-59	60-69	> 70	< 30	30-39	40-49	50-59	60-69
Melk	5,8	22,8	31,2	27,5	11,5	1,2	10,0	31,5	25,9	18,3	12,3	2,0
Melk/svin	5,9	22,8	32,9	28,8	8,7	0,9	15,1	39,7	21,4	12,7	10,3	0,8
Melk/sau	4,9	22,2	29,6	27,7	13,4	2,1	10,7	28,0	23,5	19,3	14,4	4,1
Korn	4,0	17,7	29,8	30,0	14,6	4,1	5,6	23,5	27,4	22,8	15,5	5,3
Korn/svin	4,6	22,7	27,7	30,9	13,0	1,0	4,2	43,2	18,9	20,0	12,6	1,1
Korn/egg	1,8	18,1	28,1	34,4	17,2	0,5	6,1	21,2	15,2	36,4	18,2	3,0
Korn/melk	6,4	26,8	30,3	24,1	11,5	1,0	2,7	51,4	27,0	5,4	10,8	2,7
Sau	4,2	16,0	28,1	29,5	17,3	4,9	6,1	19,8	24,7	24,7	19,3	5,4
Geit	5,6	17,9	31,5	31,1	13,2	0,7	7,5	25,0	18,8	26,3	17,5	5,0
Annet	5,2	19,8	29,4	27,0	14,7	3,9	8,3	27,0	25,5	20,9	14,3	3,9
<i>Sum</i>	<i>4,9</i>	<i>19,6</i>	<i>29,8</i>	<i>28,4</i>	<i>14,1</i>	<i>3,2</i>	<i>7,6</i>	<i>25,7</i>	<i>25,5</i>	<i>21,7</i>	<i>15,4</i>	<i>4,1</i>

Kilde: SSB. Jordbrukstellingene 1999

Tabellen viser at hovedtyngden av menn ligger i aldersgruppene 40 til 50 år og 50 til 60 år. Det gjelder også for de enkelte produksjonene. Hovedtyngden av kvinner ligger i aldersgruppene 30 til 40 og 40 til 50 år, og det varierer mer innenfor de ulike produksjonene. Kvinner som driver med melkeproduksjon har høy andel i de yngste aldersgruppene.

7 Kvinneandelen i økologiske produksjoner

Tabellene nedenfor viser kvinners andel av økologisk jordbruksproduksjon. Tabell 7.1 viser omlagt areal og tabell 7.2 viser antall brukere med økologisk produksjon.

Tabell 7.1 Kvinners og menns andel av areal til økologisk produksjon

Andel av arealet som blir brukt av:	1999		2000	
	Karensareal	Omlagt areal	Karensareal	Omlagt areal
Menn	85,3	83,9	82,2	83,3
Kvinner	14,7	16,1	17,8	16,7
Sum, dekar	30 621	133 855	16 283	159 021

Kilde: SSB, søknad om produksjonstilskudd, 31.07 og om tilskudd til økologisk drift 31.12

Menn driver 82–85 % av det økologiske arealet, mens 15–18 % drives av kvinner. I tillegg er det 3–4 % av det økologiske arealet som drives av upersonlige brukere. De er ikke tatt med i tabellene.

Tabell 7.2 Enheter med økologisk drift. Prosentandel brukere som er menn og kvinner

Fylke	1999		2000	
	Referansebruker: Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Østfold	73,9	26,1	74,5	25,5
Akershus og Oslo	86,5	13,5	79,4	20,6
Hedmark	77,3	22,7	74,3	25,7
Oppland	83,1	16,9	82,9	17,1
Buskerud	81,7	18,3	82,6	17,4
Vestfold	83,9	16,1	84,3	15,7
Telemark	76,8	23,2	71,7	28,3
Aust-Agder	71,4	28,6	70,4	29,6
Vest-Agder	74,4	25,6	79,5	20,5
Rogaland	78,8	21,2	78,8	21,2
Hordaland	80,8	19,2	79,0	21,0
Sogn og Fjordane	77,1	22,9	77,4	22,6
Møre og Romsdal	70,4	29,6	71,6	28,4
Sør-Trøndelag	85,0	15,0	85,2	14,8
Nord-Trøndelag	88,4	11,6	91,9	8,1
Nordland	70,7	29,3	71,8	28,2
Troms	81,3	18,8	80,0	20,0
Finnmark	80,0	20,0	80,0	20,0
<i>Sum</i>	<i>79,8</i>	<i>20,2</i>	<i>79,4</i>	<i>20,6</i>

Kilde: SSB, søknad om produksjonstilskudd, 31.07 og om tilskudd til økologisk drift 31.12

Tabell 7.2 viser andelen menn og kvinner som driver bruk med økologisk areal. For landet sett under ett er andelen kvinner 21 %. Tabell 2.1 viser at andelen kvinner som er brukere er på 13 %. Kvinner er derved sterkere representert som brukere av driftsenheter med økologisk areal, enn kvinner som brukere generelt.

8 Landbrukskvinner og deres ektefellers arbeidstid etter kvinnens arbeidsinnsats utenom driftsenheten

Undersøkelsen «Landbrukskvinner bidrag til husholdets levekår – arbeid og inntekt i et komparativt perspektiv»² tar for seg forhold som gjelder kvinner i landbruket relatert til deres partnere og til kvinner uten tilknytning til landbruk. Undersøkelsen tar opp inntektsgenerende arbeid både i og utenfor garden i tillegg til husarbeid og ulønnet hjelp og omsorg. Den omfatter kvinner under 60 år i parforhold. Pensjonsinntekter faller derved stort sett utenom.

Fordelingen av arbeidstid for kvinner og deres ektefelle er satt opp i tabell 8.1. Den tiden som er registrert til ulønnet hjelp og omsorg, er for landbrukskvinner 1,5 timer, for andre kvinner og for menn i landbruket 1 time per uke i tillegg til arbeidstiden i tabellen nedenfor.

Det er en tallmessig sammenheng mellom yrkesaktivitet utenom garden for kvinnen og hennes ektefelle slik at mannen også har større del av sin arbeidstid utenfor gardsbruket når kvinnen har hel- eller deltidsarbeid utenom garden. For alle tre grupperinger av kvinner har hennes mann i gjennomsnitt like stor eller større total arbeidsinnsats.

² Blekesaune A. og M. S. Haugen, 1999. Landbrukskvinner bidrag til husholdets levekår – arbeid og inntekt i et komparativt perspektiv. *Landbruksøkonomisk forum* 16(2) 27-37.

Tabell 8.1 Landbrukskvinner og deres ektefellers arbeidstid etter kvinnens arbeidsinnsats utenom driftsenheten. Timer pr. uke

Timer pr. uke utenom garden	Kvinnen				Ektefellen			
	Sum	Lønns- arb.	Gards- arb.	Husarb.	Sum	Lønns- arb.	Gards- arb.	Husarb.
0	49,0		21,5	27,5	63,0	17,0	42,0	4,0
0-20	56,5	13,0	16,0	27,0	61,5	20,0	37,0	4,5
> 20	61,5	31,5	8,5	21,5	61,5	23,5	33,0	5,0
Middel	57,5	16,0	15,0	25,0	63,0	20,5	37,0	4,5
Andre kvinner	43,5	25,0		17,5				

Kilde: Blekesaune A. og M. S. Haugen, 1999 (se fotnote)

Av tabell 8.1 framgår det også at med økende yrkesaktivitet utenom gardsbruket er kvinnene sin arbeidsinnsats på garden redusert, og at det i større grad gjelder gardsdrifta enn husarbeidet. Ektefellen har ikke en tilsvarende økt arbeidsinnsats verken i gardsdrifta eller i husarbeidet. Kvinner tilknyttet landbruket, har også en større arbeidsinnsats i husarbeidet enn kvinner forøvrig. Det kan delvis skyldes mennenes manglende innsats, men rapporten konkluderer med at en rekke funksjoner som normalt inngår i næringsvirksomhet, ivaretas på gardsbruk innenfor rammen av husarbeid og at husarbeidet derved blir mer arbeidskrevende. Eksempler på dette kan være servering av mat til arbeidsfolk, ekstra renhold, sekretær- og vaktmestertjenester.

Datagrunnlaget til denne undersøkelsen er Levekårsundersøkelsene til SSB i 1995 og senere intervjuer spesielt for denne undersøkelsen.